

Red vinterkalvene

Om vinteren dør op til tre gange så mange kalve som om sommeren. Men den højere vinterdødelighed kan undgås med få enkle forholdsregler som højere energitildeling samt et tørt og trækfrit leje. Kvægafgiftsfonden

Kalvedødeligheden er relativt lav i sommerperioden, men stiger drastisk vintermånederne. Det mønster gentager sig år efter år. Men det er ikke kulden i sig selv, der tager livet af kalvene. En kalv der bliver afkølet har ganske vist større risiko for at blive syg. Men kalvene bliver kolde fordi de enten er våde, fordi de mangler tilstrækkeligt med tørt strøelse til at putte sig i, eller fordi de mangler energi. Derfor er det forholdsvis enkelt at forebygge sygdom og dermed sænke dødeligheden i vinterperioden.

Råmælk er vigtigst

Rigeligt med god råmælk hurtigt efter fødslen er fortsat det mest effektive middel til at sikre overlevelseskraft hos kalvene. Råmælken skal sikre, kalven antistoffer, men er samtidig en livsvigtig energikilde. Energiindholdet i råmælk er væsentligt højere end i almindelig sødmælk, og derfor er råmælken perfekt brændstof til kalvens egen varmeproduktion, som der netop stilles store krav til i kulden.

Godt foder og længere mælkefodring

Udover den livsvigtige råmælk er mængden og kvaliteten af den mælk og det foder, der tildeles i den efterfølgende periode vigtig for kalvens evne til at holde varmen og bevare en fornuftig tilvækst. Husk på, at energiindholdet i sødmælk er væsentligt højere end i erstatningsprodukter. Derfor er sødmælken det bedste kalvefoder - specielt om vinteren. Tildeling af ekstra mængder af erstatning kan i nogen grad, men ikke fuldt ud, erstatte koens egen mælk.

For at opretholde en god tilvækst hos kalvene kan det være en idé at forlænge mælkefodringsperioden, hvis den er under 8 uger. Derudover er det vigtigt at supplere med godt kalvefoder, - også selvom kalvene fodres med køernes fuldfoder. Og husk så, at kalve ikke kan få for meget mælk, hvis de er vænnet til det fra fødslen. Det er ikke store mængder mælk, der er skyld i eventuelle diarre-problemer.

Klipning reducerer risikoen for sygdom

Store svingninger i temperaturen udgør en alvorlig udfordring. I koldt vejr er det en fordel, at kalvene har lang og tæt pels. I varmt vejr er det en stor ulempe. Kalvene kommer let til at svede og bliver våde på ryggen. Og når temperaturen falder igen, medvirker den våde pels til, at kalvene afkøles og bliver mere modtagelige overfor infektionssygdomme. Det kan løses ved at klippe kalvene på ryggen. To baner med klippemaskinen på hver side af midtlinjen er nok.

Brug af kalvedækkener kan være en hjælp til at minimere varmetab hos kalve, der opstaldes udendørs i hytter eller under halvtag, i særligt kolde perioder.

Reager hurtigt og få stilet diagnosen

Selv i den mest veldrevne besætning kan der periodevis opstå sygdomsproblemer hos kalvene. Når det sker, gælder det om at være hurtig til at opdage de første tegn på sygdom og få iværksat en optimal behandling. Herved øges den enkelte kalvs chance for at overleve uden varige mén, ligesom risikoen for spredning af sygdom begrænses. Det er vigtigt at få fastslået årsagen til et konkret sygdomsudbrud. Mange af de smitsomme lidelser hos kalve skyldes virus, hvor antibiotika ikke hjælper. Ved virusinfektion er isolation af kalvene og understøttende behandling i form af smertestillende medicin ofte den bedste løsning.

Flere dør under kælvning

Der er flere dødfødte kalve i vinterperioden. Vi ved imidlertid, at omkring 90 % af de kalve, der er døde ved fødslen har været i live på det tidspunkt, hvor kælvningen begyndte. Derfor ligger årsagen formentlig i, at tilsynet dyrene omkring kælvningen forringes, fordi det er mørkt og koldt. Så sørg for, at der er tilstrækkeligt med lys i stalden, og gå en ekstra tur forbi kælvningsboks og afsnit med højdrægtige dyr, selvom temperaturen ikke indbyder til længere ophold i stalden. Så er chancen for at nå at gribe ind langt større.

Vintertips til den nyfødte kalv

- Lad koen slikke den nyfødte kalv tør eller tør den manuelt eller i en "kalvekuvøse" inden den placeres i enkeltboks.
- Giv ekstra strøelse (hel halm) - strø dagligt!
- Tildel minimum ½-1 liter ekstra sødmælk dagligt. Hvis du bruger mælkerstatning, skal mængden øges yderligere.
- Giv 4 - 6 liter råmælk af god kvalitet - tjek med kolostrometer, temperatur 40° C - max. fire timer fra fødsel.

Læs mere og find tjekliste for vinterkalve i [KvægInfo nr. 2247](#)